

בקרב: פס ייצור של טכנוקרטים באקדמיה

יישום המלצות ועדת שוחט ייצור מעמדות בקרב המרצים, ויאפשר תגמול על מקצועות שהאוצר חפץ ביקרם, על חשבון מדעי החברה והרוח
גלעד נתן

האוצר דורש מהאוניברסיטאות והמכללות [לקצץ 920 מיליון שקל](#), בטענה כי סכום זה ניתן תמורת יישום המלצות ועדת שוחט.

המלצות הוועדה מקובלות על משרד האוצר בלבד, ויגרמו עם יישומן לנזק בלתי הפיך למערכת ההשכלה הגבוהה, אולם למשרד האוצר לא היה אכפת אף פעם מנזקים בלתי הפיכים, התרחבות פערים וגזירת גזרות על שמונת העשירונים התחתונים. העיקר, מבחינתם, הוא שבירת העבודה המאורגנת, צמצום ההוצאה הציבורית והפיכתה של ישראל לגן עדן של בעלי הון. ובכך התייחסותם לאקדמיה אינה יוצאת דופן.

יישום המלצות ועדת שוחט טומן בחובו שתי גזירות עיקריות: הראשונה - יצירת מעמדות בקרב מרצים. מרצים במקצועות שהאוצר חפץ ביקרם כמו משפטים וכלכלה יתוגמלו על חשבון מדעי החברה והרוח, ועל חשבון מעמדות המחקר של מדעי הטבע והמחקר התיאורטי במדעים המדויקים.

היווצרותם של שני מעמדות מרצים תחסל את הסולידריות שבין מרצה לכלכלה ומרצה לספרות אנגלית. מערכת ההשכלה הגבוהה בישראל הקורסת בתהליך מואץ תחדל להיות מקום עיצובם של המוחות הישראליים. אלו נמלטים לכרים הירוקים של האקדמיה בחו"ל. כל מי שיוכל לרכוש השכלה מבחינה לימודית אך ללא יכולת כלכלית, יפרוש כנפיו כבר לפני התואר הראשון ללימודים באוניברסיטאות זרות. מעבדות בהן מבצעים מחקרים חשובים אבל לא כלכליים, כטיפול במחלות נדירות או לימודי איכות סביבה - ייסגרו.

נראה כי יותר מדי אנשי רוח ומשכילים עשויים להמשיך ולבקר את המדיניות העיוורת של פקידי האוצר. אנשים חושבים ומשכילים הינם איום מתמיד על חברת החלומות של פקידי האוצר שתכלול שני מעמדות, עשירים ועניים, ללא מעמד בינוני.

הגזירה השנייה היא העלאתו של שכר הלימוד בישראל לגבוה ביותר בעולם, באופן שיבטיח את חיסול המוביליות הבין מעמדית בחברה ואת נגישותם של בני המעמד הבינוני והנמוך להשכלה גבוהה. שכר הלימוד בישראל כבר כיום גבוה מהמקובל באירופה, וההקלות בשכר לימוד למעוטי יכולת נמוכות באופן משמעותי מהמקובל בכל המדינות המפותחות.

אבל עובדות לא הפריעו מעולם לפקידי האוצר בדרך ליישום מדיניותם. בשלל נתוני כזב וחצאי אמיתות הם מציגים את התעשרותם המופלגת של בעלי ההון כצמיחה שממנה נהנים כל אזרחי ישראל. עוני, בערות וחוסר יכולת להתקיים בכבוד לא גרמו לנערי הזהב לשנות את מדיניותם. הם רואים בשירות הציבורי תחנה בדרך למשרות במגזר הפרטי, לא יעוד.

יישום מסקנות ועדת שוחט יפוך את האוניברסיטאות ממעוזי השכלה לפס ייצור של טכנוקרטים. עוד ועוד רואי חשבון ופחות ופחות בעלי השכלה כללית נרחבת. עוד ועוד מרצים לניאו ליברליזם דורסני במקום מרצים לספרות היסטוריה, עבודה סוציאלית, רוקחות ויהדות. האוניברסיטה נדרשת למרבה האירוניה לשלם את מחיר הרדידות של לימודי הכלכלה בישראל, שהפכו מלימודי דיסיפלינה מדעית ללימודי כלכלה ניאוליברלית כושלת המקדשת את הבורות הטכנוקרטית לקיצוצים בכל מחיר.

כך הפכה ההשכלה הגבוהה בישראל לבת ערובה. ראשיה עומדים בפני בחירה: להסכים למסקנות ועדת שוחט שבביל לקבל מימון נדרש להמשך פעילותם, או להמשיך בהתמודדות עם קופות ריקות.

חוצפתם של נערי האוצר אינה יודעת גבול. פקידים בעלי תואר ראשון בכלכלה יודעים לדעתם יותר טוב מבכירי הפרופסורים, החוקרים והמרצים.

אולם המחיר שישלמו אזרחי ישראל על מה שעשוי להיראות כצדק פואטי, עולה לאין שיעור על ההנאה מהאירוניה. כבר היום טובי החוקרים הצעירים אינם כאן. בכל תחום מבין-טכנולוגיה ועד לימודי יהדות, טובי המוחות נמצאים ברחבי העולם. אימוץ מסקנות ועדת שוחט כאתגן לתאוות ההרס של האוצר יביא על האקדמיה חורבן מוחלט.

זה הזמן לשיתוף פעולה בין המרצים הבכירים, המרצים הזוטרים והסטודנטים בשביתה כללית שלא תופסק עד להשגת המימון הנדרש לקיומה של האקדמיה, ללא הסכמה לדרישות ההרסניות של האוצר. האקדמיה בישראל צריכה עוד תקנים ולא פערי שכר בין מרצים. היא זקוקה למערכת מילגות למעוטי יכולת לא לטריקת דלת בפרצופם של החלשים. כניעה לסחטנות של נערי האוצר תביא לחיסולם של מדעי החברה והרוח, למותה של ההשכלה הכללית המרחיבה את אופקיו של האדם לטובת ריקנות טכנוקרטית והמשך תהליך בריחת המוחות מישראל.

גלעד נתן, דוקטורנט להיסטוריה כללית באוניברסיטה העברית

[חזרה](#)